

Universitätsbibliothek Paderborn

Res Gestae Illvstrissimo-||rvm Martyrvm, Con-||fessorvm Atqve Sancta-||rvm Virginvm ...

Eorvm Praecipve, Qvae Per|| R. P. L. Surium sex Tomis compraehensae
sunt:|| et nunc restrictis verborum ambagibus ... ad ... D.|| Caesaris
Baronii Chronologiam|| digestae ac in quatuor Tomos distributae

Lippeloo, Zacharias

Coloniae, 1595

VD16 ZV 18288

S. Adalberti Episcopi & martyris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-43699](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-43699)

Alexandra super vestem resedit, & capite in genua
reclinato impollutum Deo spiritum tradidit. Hu-
ius rei causa martyr Christi maiori letitia exultas
dum bonitatem precibus & hymnis & canticis
celesbrabat, donec ad locum, in quo coronadus erat,
peruenisset. Ibi vero fixis in terram genibus, ocu-
lisque cum insita pietate ad caelum sublatis, intre-
pide ceruicem feriendam praebuit, & repromissam
Deo iustitiae coronam recepit.

Imperatrix
reddit spiri-
tum.

S. Georgius
decollatur.

VITA ET MARTIRIVM S. ADALBER-
ti *Pragensis Episcopi. ex ea qua fide optime
apud Saravum inuenitur. Occubuit martyrio anno
Domini 997.*

Adalbertus in Boemia claris admodum or-
tus natalibus, & dignitate inter suos ac glo-
ria praecipuis, diuino proculdubio minime
inuenit editus ad magnam ecclesiae utilitatem ab
ulo ortu destinatus est. Nam cum in morbum pe-
culosum & plane mortiferum incidisset, & paren-
tis lacrymis morientis filij exitum profe-
rebat, fuit repente a mortis ipsius faucibus pra-
e omnem spem votis precibusque parentum, ad
viam reuocatus. Decursis autem rudis infantiae bal-
uentibus annis traditus est Magdeburgi literaru
discipulis imbuendus, quas cum annis admodum
magno cum tadio ac labore imbibisset, o-
mnis dulcis sapientiae liquoribus ad patriam re-
tenuit. At vero quanquam magnam suis ipse pa-
tribus expectato diu reditu voluptatem adferret,
tamen tam deprauatis moribus ac nimia viuendi
curae molestiam intulit, ut breui haustam ex e-
ius conspectu letitiam grauiore moestitia obscu-
ret, luctuque ac lacrymis parentes deformaret.

23. Aprilis.
Patria eius.

Traditur H-
teris.

S. licum-

In iuuenili
etate fuit
valde lasciuus & di-
scolus.

Episcopi
Fragensis
horrenda
mors.

Redit ad sa-
nam mentem
Adalbertus.

Creatur Prae-
sulis Episcopus.

Benignitas
eius in pau-
peres.

Incumbebat iocis puerilibus, lasciuia in-
ter exercebat, & cibo potuique, pecudis in-
ditus, diuinas leges per summū scelus concu-
ripitur: accedit Adalbertus, ad stat moribundū
replatur humanae vitae miseriam fragilem
huius gloria. Tandem audit moribundū
desperata voce omnē salutis spem abiicientē
mantemq; ab immundis spiritibus se ad tam
chaos deportari. Ingēti sanē horrore corrip-
salutari diuini iudicij timore percussus, fir-
nit animis, totaq; mente ad certū salutis iter
vitamq; componit; ac postremo tam excel-
tutum omnium splendore pristinae vitae reuer-
pellit populū; illustrat, ut cōmuni omnium
tētia demortui dignitate dignissimus iudic-
Igitur electus episcopus & summo cum
ac gloria in sede inuitus collocatus alium
ab eo, qui antē fuerat, exhibuit. O qualis que-
mutatus ab illo qui paulō antē post diuinae
mundi gloriamque rapido cursu tendebat,
mente terrenis in actibus sepultus, sola
grata erant, auidē expetebat. Nunc vero
cursu sola caelestia suspirabat, proflus ut
quod aiunt, manibus thesauros exhauriret,
pauperum inopiā miro studio consulebat.
summā voluptati dies cum noctibus in per-
lachrymis insumere, quibus veteris vite
urebat; Contra noxias voluptates & in-
gentium vitiorum, omni arte, omni sin-
tum occurrebat, donec desideriorum spem
ret, terrenasq; delectationes vinceret, &
terim passus, proficuum ingēremque iudic-
multorum salute ad finem perduceret.

ALBERTI
iuria interem
pecidis in
elus concub
ritates mor
at morib
fragilem
ibundū
n abicien
us se ad tan
rore cor
ercullus, fr
salatis in
tam excell
e vitæ ten
muni omni
ssimus iud
mmo cum
atus alium
O qualis qu
post diu
u tendebat
lus, sola
Nunc vero
roror sus vt
exhaurire
consulebat
ctibus in p
teris vite
ates & lab
omni st
orum spin
anceret, &
emque iud
duceret.

feruorem eius omnes & qui status illi proxime clau
debant amatores carnales rigidum vitæ genus odio
habebant, & apud terræ primates fictis criminibus
aque calumnijs in inuidiam trahebant. Populus
interim duræ cernicis seruis libidinum factus per
omnia scelerum genera vagabatur, & monentem
ac obsecrantem nequicquam antistitem repellebat,
abiannabantque.

Tunc Adelbertus cum populum tanto mentis fu
rore in omnium vitiorum scelerumque licentiam
ducentem ad salutis viam nullis monitis precibusque
reuocare non posse se cerneret, relicta ciuitate, ex
cessuque in eam pedum puluere, sacro sancta loca,
in quibus Christus Dominus humani generis salu
m operatus est, inuisere statuit. Iter igitur ingres
sus cum Romæ tum Hierosolymis sacra loca vene
randus obiuit, ac tandem maiore cælestis vitæ de
siderio inflammatus Romæ se totum monastica vi
disciplinis ad S. Bonifacium dedicauit. Ibi su
perioro habitu tanta virtutum ac sanctitatis integri
tate Christo militauit, vt ab omnibus mira chari
tate amplecteretur, & tanquam cæli quidam incola
reputaretur.

Postea terræ populus suorum scelerum foedita
tibus & in via iniquitatis iam lassatus episco
patus, pluribus quam antè & pietatis & elo
quentie luminibus fulgentem reuocauit: ac spem
melioris ostendens, tandem diu multumque
sollicitum ad sedem reduxit. Et quidem venien
tem pallore magno cum gaudio excepit, compres
susque primum viuendi cõsuetudine, inlitas libidines
repressit: sed mox pondere peccatorum, quod
illius plane abiecerat, oppressus in voragine ice
lidorum decidit: atque adiuuantes episcopi manus,
quibus

Ridetur ac
repellitur à
populo, vi
tia eorum
corrigere
cupiens.

It Hieroso
lymam.

Fit mona
chus.

Reuocatur
à suis.

S 2 quibus

quibus eos extrahere nitebatur, pertinaciter
 sanxit potiusque in sceleribus suis profocari
 sacri amittitis salutifera monita ad aures
 re maluit.

S. Adalbertus Tūm diuinus heros conscenso equo dulcem
 subditorum mam reuifit, & quasi post pericula maris quā
 suorum offen- uis optatum portum occupauit. Sic secreta
 lus peccatis iterum Ro- sterij sinus charam requiem intrans, pulcherr
 mam abijt. chel amplexabatur sacrisque delicijs esurien
 nimam nocte dieque sedulus pascebat. Ne
 post Romæ congregata est Synodus, in qua
 tinus Archiepiscopus, episcopum sanctum

Synodus Ro- sterij quiete ad relictos greges remittendum
 mana com- luit. Cui Papa Gregorius eius nominis quā
 pellit eum- sentiens, susceptum semel gregem non pot
 redire ad su- nē eum dimittere, multis scriptura tenent
 os. uerauit: postremo sedentes episcopi volun
 temque Adalbertum, ni pareat, vinculu
 matris confringendum definiunt. At ille ad

Oratio S. A- O Pater, inquit, sanctissime, eone me red
 dalberti ad- lis ubi animarum fructum faciam nullam
 Gregorium- menta verò salutis mea capiam maximam
 Papæ Quin- mitiga ærumnam meam, trislique recessum
 tum. cum tribue solatium. Si oues meæ verba
 nere pergunt, liceat mihi vel ad exteras &
 gentes transire. Acquisiuit libens voluntate
 nis Dei Papa Gregorius, & quanquam non
 mi dolore, propter interruptam quietem, ab
 exultantē tamen propter martyrij spem,
 go desiderio ardebat, a se dimisit.

Petit Ducē Ergo, quem suo labori adiutorem Deu
 Polonorum. rauerat Ducem Polonorum Boleslaum
 bias petijt, cuius auxilio ad populum subie
 sum & multoties contradicentem nunci

LIBERT
 tinaciter
 e focari
 aures
 uo dulc
 maris qu
 secretor
 pulch
 s e fur
 at. Non
 in qua
 anctum
 trédum
 inis qu
 non poss
 e lenite
 pi volu
 vinculu
 At ille
 me redi
 m nullu
 aximas
 e recess
 e verba
 xteras &
 volunta
 nam non
 ietem, ab
 j spem, q
 rem Deu
 flaum
 alum
 n nunci
 rimuit. Sed illi præter plenam contumelijs lega-
 tione atulerunt nihil. Ille verò, accepto libello, ^{sui enim nõ}
 repudijs, illis cõtemelijs nõ aliter exhilaratus fuit, ^{admittunt,}
 quam homines oblati præter spem honoribus ac
 dimijs lætari solent. Igitur solutis vinculis sacer
 dotes tota mentis auditate martyrii desiderium
 arripuit, iuncti sique duobus socijs, quos sacro bello
 portandoque euangelio apiores iudicabat, itinere
 sibi comites delegit.
 Nec mora. Est in parte regni Boëmię ciuitas ma-
 gna, quam Gnesnam vocant (vbi sacrum eius cor- ^{Gnesna ciui-}
 pus multis admodum miraculis clarum sepultum ^{tas in Boë-}
 erat) ibi dum precibus & sacrificijs pro populi il- ^{mia.}
 lius salute die noctuque diuinam implorat miseri-
 cordiam multos Christo lucrificat, multos natu-
 rales & fœdis peccatorum sordibus inueteratos ^{Multos ad-}
 arduissimo regenerationis lauacro mundat, munda- ^{ducit ad}
 que in Christi ouile introducit. Indè nullas ne- ^{Christum.}
 cessitas moras, nauim conscendit, ac varijs maris su-
 peris periculis, tandem Prufforum terra clancu-
 lè appulit. Erat gens planè barbara adeoque mo- ^{Venit in}
 rous esserata, vt, silicis instar, salutaria dogmata ^{Prussiam.}
 repelleret, ac neminem prorsus salutem adferen-
 tem admitteret. Vndè trepidi sanè nautæ sanctum
 militem festinanter exposuere, nocturnoque re-
 ceptis auxilio, securam fugam capefferunt. At
 quidam miles incredibili pereuntium animarum
 lo sagrans, duobus cum socijs paruam quendam
 insulam, forma & situ, haud absimilem, intra-
 it. Aliquot dum hæret diebus, fama nouorum
 apium ad aures paganorum deuenit: esse nimi-
 que homines ignoto habitu ac cultu prorsus inau-
 ditos. Aduolant ex improviso parua naue pauci,
 quibusque, ira fumantes, barbarum nescio quid,
 S 3 ac ho-

Percutitur
immaniter
sacer Anti-
stes.

ac hospites querunt. Tandem vnus ex eis pe-
pessimus propius accedens, sublato vi maxima
to quo nauem impulerat, caelestia meditante
piscopum fortissimè percussit. Si nõ abitis
citius capite plectemini, aut certe duris vexati-
plicijs. ingratam mortem subibitis. At vero
Antistes humi stratus, & mente pariter ac
roto extensus: Benedictus, inquit, Deus: Si
accipiam pro crucifixo meo, vnum saltem
sum ictum habeo.

Quid verò indè secutum? Foras eieci, ve-
in mercatum, vbi subito cœlicolam circumsta-
go agmine omnis generis ac sexus homines,
eruentos rictus, ac, luporum instar, sanguine-
cutes minatur mortem, quòd ad eos appor-
tam. Loquentem horrent deridentque, & ca-
verba magna cum suauitate ac modestia me-
tem dedignantur. Instabat nihilominus vir
feritatem illorum lenire: sed illi horrendis
ribus aëra implentes, baculisque terram per-
tes furorem dictabant, mortemque proci-
laturos, ni terra excederet, iurabant. Tum ve-
leta Christi oleum se & operam perdere ce-
tristitia magna affectus varios casto iu pectus
sabat æstus, nec tamen salutis gentis barba-
certe optatæ mortis spem abiciebat. Habuit
cum socijs consilio, placuit abiecto vestitu
re nitidiorẽ paulò corporis assumere habi-
ac alia quouis offensionis pericula rudib;
norũ animis adimere. Interea dum hac arte
de deludere eos cogitat, ad ferocium Luto-
surda idola toris viribus prædicationis ful-
ijcienda conuerit iter, vt Christo nouum
populum acquireret, aut longis desiderij

Lutici sunt
q. alias Villi
dicuntur.

imponeret.
hæc breui i-
poræ quæser
Ecce enim
ijs ritè cele-
que reparatis
emorum stre-
pridem à P-
apuditate in-
rorum nece-
su eos affectu-
bolisque pla-
necius super-
sideratam fo-
di septem lan-
con interfu-
le & nefariæ
cordis eius p-
furore ac ma-
m ostenderet
ta amor sic fe-
in conspectu
pro solute an-
sua modum e-
perma-
Impij verò
erte nequaqu-
paz, fida sub-
tatio Bolesl-
mendam offe-
comites fid-
tam abri puer
tate à caelesti

imponeret. Sed dum his cogitationibus implexus
breui itinere consecutus est quod multo tem-
pore quæsierat.

Ecce enim dum læto in gramine Missarú solen-
nitate celebratis & viribus corporis cibo utrun-
que reparatis, somno indulgent, adest ingenti cum
numorum strepitu barbarus quidam cuius frater non
pridem à Polonis occisus fuerat. Is acri vindictæ
aviditate incensus animum suum sanctissimorum

fratrum nec sanare cupiebat. Itaque rapido cur-
su eos affecutus, vinculis primùm confrinxit, im-
pulsisque plagis ad montem quendam compulit:
cuius supercilio præclarâ martyrij palmam diu
consideratam foelix pater foelici agone adeptus est.

de septem lanceis (quemadmodum referunt qui a-
ctum interfuerunt) confossus occubuit. Primum dux
de nefariâ cohortis magister, stimulante furo-
re cordis eius penetrabilia perforavit, inde ceteri pa-
trac malitia elati scelus peregerunt. Ut au-
tem ostenderet diuina clementia quàm nihil huius

mors sit formidanda quàmque eadem precio-
si conspectu Dei sit, ecce ligatæ martyris manûs
solutæ amicam mortem amplexarunt: ac cru-
entum modum extentæ, anima ad suum creatorem
permanerunt.

Impy verò illata viro sanctissimo tam crudeli
arte nequaquam contenti, abscissum à corpore
que sda sub custodia utrumque asseruarunt, ut
utrumque Boleſlao Duci ingenti pecuniæ vi illud re-
mendum offerrent. Duos autem fratres marty-
comites fideles secum miserandam in captiui-
tatem abriperunt eodem martyrij ac gloriæ cer-
tamine à cælesti Patre coronandos.

Capitulum 3.
Adalbertus
& vinculis
confringitur.

Septem lan-
ceis confoditur.

Miraculum.

Duos ei sa-
cios capti-
uos abdu-
cunt.

